

Svar på interpellation från Miljöpartiet angående hanteringen av CKD vid Hästnäs.

Miljöpartiet har inkommit med en interpellation innehållande följande frågor till Miljö- och byggnämndens (MBN) ordförande Andreas Unger och dess förvaltning:

1. Hur hanterar Miljö- och byggnämnden (nämnden) vidare ärendet vid Hästnäs?

Under 2023 inkom ett klagomål rörande att en entreprenadfirma, även kallat bolaget i texten, hade använt CKD (Cement Kiln Dust) på två vägar i området Väskinde/Hejdeby. CKD är ett stoft som avskiljs vid rening av rökgaser från cementugnar. Eftersom förvaltningen inte är experter på anläggande och användning av CKD, skickades en inspektionsrapport till bolaget med begäran om kompletterande information. Bland annat efterfrågades laktester och en bedömning av om CKD skulle betraktas som avfall.

Vid en fältinspektion framkom att entreprenören på plats hade blandat CKD och cement, till skillnad från Multicem, en färdigblandad produkt som Heidelberg Materials säljer och som är avsedd för stabilisering av lerjordar inför byggnation. Enligt bolaget fick man avbryta utläggningen för att man grävde av en fiberkabel, och under denna väntetid började det regna. Detta menar bolaget är skälet till att CKD inte har kunnat behandlats korrekt, och därmed blev vägen inte lika hårdgjord som avsett.

Förvaltningen begärde in ett åtgärdsförslag från entreprenören, som svarade med en plan för ytterligare stabilisering med cement samt ett provtagningsprogram. Utifrån detta fattades ett föreläggandebeslut, som sedermera överklagades och upphävdes av Länsstyrelsen på grund av felaktigt lagstöd. Trots detta följde entreprenören delar av föreläggandet. Under pågående process genomförde entreprenören också infräsning av cement, vilket gjorde ytterligare beslut i frågan överflödiga.

I september 2024 fattades ett nytt beslut om att följa upp åtgärden genom provtagning av ytvatten och grundvatten. Den rapport som presenterades i februari 2025 visar på en viss miljöpåverkan. Förvaltningen analyserar nu de kommande provresultaten i april innan vidare beslut fattas.

MBN fungerar i detta ärende som tillsynsmyndighet, medan entreprenören bär ansvaret för åtgärder. Då förvaltningen saknar specialkompetens inom anläggning, anlitas entreprenörens egna konsulter för tekniska bedömningar. Förvaltningen granskar därefter materialet och ställer krav i enlighet med miljöbalkens princip om omvänd bevisbörda.

MBN har också anmält ärendet som misstänkt miljöbrott, men åklagaren valde att lägga ner fallet.

2. Vad gör Miljö- och byggnämnden för att säkerställa att CKD hanteras säkert och lagligt?

MBN följer upp inkomna klagomål. Förvaltningen har dock ingen kännedom om andra entreprenörer som använt CKD på liknande sätt som i detta fall. Det finns heller ingen riktad tillsyn mot CKD-användning, då någon sådan registrering eller samlad information inte existerar.

3. Finns det krav på anmälan för CKD-användning och spårbarhet?

Om CKD betraktas som avfall gäller anmälningsplikt och spårbarhet. CKD produceras av Heidelberg Materials, vars verksamhet står under Länsstyrelsens tillsyn. Om CKD utgör en produkt eller ingår i en produkt, ligger ansvaret hos användaren att säkerställa att hanteringen inte innebär risk för miljön eller folkhälsan.

4. Vilka åtgärder kan vidtas mot felaktig hantering av CKD?

Tillsynsmyndigheten har befogenhet enligt 26 kap. miljöbalken att inhämta information, ställa krav och förelägga åtgärder. Beslut måste vara väl underbyggda och rättssäkra för att stå sig vid överprövning.

5. Finns det risk för att CKD har hanterats felaktigt på andra platser på Gotland?

Förvaltningen har ingen kännedom om att CKD använts på samma sätt på andra platser på Gotland.